

M-M Tossavainen

18.5.2020

80/10/2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

M 22/2020 vp

Lausunto valtioneuvoston asetukseen väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä

KT Kuntatyönantajat pitää soveltamisasetuksen antamista välttämättömänä valmiuslain 93 §:ssä ja 94 §:ssä säädettyistä asioista.

Työ- ja elinkeinoministeriön muistiossa (11.5.2020) on selvitetty valmiuslain poikkeusvaltuuksien käyttöä esitettyyn soveltamisasetukseen liittyvissä valtuuksissa. Selvitys osoittaa, että poikkeusvaltuuksien käytölle on ollut selkeä tarve ja tarve kesälomakauden aikana on vähintään yhtä suuri kuin aiemmin.

KT Kuntatyönantajat toteaa, että nimenomaan työaikalakiin ja vuosilomalaikiin liittyvillä poikkeustoimilla voidaan vastata pikaisiin ja lyhytaikaisiin henkilöstötarpeisiin koronapandemian synnyttämässä tilanteessa ottaen huomioon myös henkilöstön osaamistarpeet ja ohjeistus jäädä kotiin matalalla kynnyksellä pienistäkin flunssaoireista.

KT Kuntatyönantajat korostaa, että kaikille asetuksessa esitettävillä poikkeusvaltuuksille on tarvetta. Tämä ei tarkoita, että valtuuksia olisi tarvetta käyttää koko ajan ja kaikkien työnantajien palveluksessa, vaan työnantajalla on oltava mahdollisuus poikkeusvaltuuksien käytölle, koska tilanteet voivat muuttua yllättäen ja ennakoimattomasti ja vaarantaa terveydenhuollon ja sosiaalitoimen tehtävien hoidon siten, että ihmisten henki ja terveys voivat vaarantua.

Asetuksen soveltamisala

Asetuksen soveltamisala on rajoitettu terveydenhuoltoon ja sosiaalitoimessa työskentelevään henkilöstöön. Soveltamisasetus ei ole enää sovellettavissa pelastustoimissa. KT Kuntatyönantajat pitää rajausta käytännössä siltä osin epäselvänä, kun pelastuslaitoksissa hoidetaan ensihoidon tehtäviä ja tehtävää hoitaa palomies, joka tekee myös ensihoidon tehtäviä. KT Kuntatyönantajat näkee, että soveltamisasetuksen soveltamisala tulisi ulottaa ainakin niihin pelastuslaitoksiin, joissa hoidetaan ensihoidon tehtäviä.

lausunto20080-mmt-edunkunnan TyV-vuosilomalaki, työaikalaki ym.lausunto20080-mmt-edunkunnan tyv-vuosilomalaki, työaikalaki

Vuosilomaa ja työaikamääräyksiä koskevat poikkeusvaltuudet

Esitetyn soveltamisasetuksen 2 §: mukaan voidaan poiketa vuosiloman ilmoittamista koskevista määräyksistä, siirtää jo ilmoitetun vuosiloman ajankohtaa ja keskeyttää jo aloitettu vuosiloma. Aikaisemmasta poiketen esitys ei sisällä poikkeusvaltuutusta määrätä vuosiloman ajankohdasta vuosilomalaista poiketen. Tätä on muistiossa perusteltu sillä, että kesäloma voidaan työnantajan määräyksellä sijoittaa toukokuun alussa alkavalle ja syyskuun lopussa päättyvälle lomakaudelle, joten vuosilomalaki antaa työnantajalle varsin joustavat mahdollisuudet vuosiloman ajankohdan määräämiseen.

KT Kuntatyönantajat pitää esitetyn soveltamisasetuksen poikkeusvaltuuksia välttämättöminä, kun soveltamisasetus muuten rakentuu periaatteelle, että työnantajan määrätessä vuosiloman ajankohdan, noudatetaan mitä vuosilomalaissa on todettu lomakaudesta. Työnantajalla on oltava asetuksessa annetut oikeudet poiketa vuosiloman ilmoittamista koskevista määräyksistä, siirtää jo ilmoitetun vuosiloman ajankohtaa ja keskeyttää jo aloitettu vuosiloma, jotta vuosilomia voidaan antaa.

KT Kuntatyönantajat pitää niin ikään välttämättöminä poikkeamisvaltuuksia työaikalain ja sen 34 §:ään perustuvan työehtosopimuksen ja virkaehtosopimuksen estämättä soveltamisasetuksen 3 §:ssä todetuista säännöksistä (ylityön teettäminen ilman suostumusta, poikkeaminen vuorokausilepoa ja viikkolepoa koskevista säännöksistä ja työaikalain enimmäistyöaikaa koskevista säännöksistä). Muistiossa on kuvattu työaikasäännöksistä poikkeamisen tarpeita (s. 15). KT Kuntatyönantajat haluaa vielä tähdentää sitä, että työaikasäännöksistä poikkeamisen tulee olla työnantajalla mahdollista myös siitä syystä akuutissa koronatilanteessa, että vuosiloman keskeyttämiseen voi käytännössä liittyä viiveitä.

KT Kuntatyönantajat toteaa, että valmiuslaissa ja soveltamisasetuksessa toimivaltuuksien käytölle asetetut reunaehdot ovat asianmukaiset ja tuovat esiin toimivaltuuksien käytön välttämättömyyden ja myös työsuojelulliset näkökohdat.

Asetuksen voimassaoloaika

Esitetty soveltamisasetus on voimassa 30.6.2020. KT Kuntatyönantajat toteaa, että sairaanhoitopiirien ja kuntien kannalta olisi ollut hyvin toivottavaa, että asetuksen voimassaoloaika olisi ollut pidempi ja ulottunut tässä vaiheessa koko lomakaudelle. KT Kuntatyönantajat toteaa, että käyttöönottoasetuksen jatkamiselle on todennäköisesti tarvetta myös 30.6.2020 jälkeen. Tällöin tulee voida tilanteen mukaan arvioida myös sitä, tulisiko mahdollisesti antaa työnantajalle mahdollisuus poiketa kesäloman antamisen ajankohtaa koskevista säännöksistä (30.9. mennessä).